

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXVII

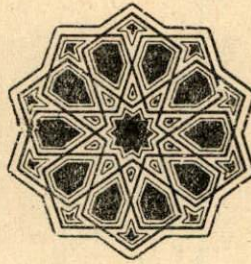

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXVII

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
Prof.Dr. H. ATAY , <i>Kur'ân-ı Kerim ve Kudsiyet</i>	1
Prof.Dr. M.S. AYDIN, <i>Sürec Felsefesi Işığında Tanrı-Alem İlişkisi</i>	31
Prof.Dr. İ.A. ÇUBUKÇU, <i>Biruni</i>	89
Prof.Dr. H. YURDAYDIN, <i>İslâm Devletlerinde Müslüman Olmayanların Durumu</i>	97
Doç.Dr. H. ALTINTAŞ, <i>İslâm Düşüncesinde Tasavvuf</i>	111
Doç.Dr. M. AYDIN, <i>Batı ve Doğu Hıristiyanlığına Tarihi Bir Bakış</i>	123
Doç.Dr. S. HİZMETLİ, <i>Tarihi Rivâyetlere Göre Hz. Osman'ın Öldürülmesi</i>	149
Doç.Dr. S. HİZMETLİ, <i>İslâm'ın Derûnî Tezâhürleri</i>	177
Doç.Dr. İ. KAYAOĞLU, <i>İslâm'da Adalet Mefhumu</i>	201
Doç.Dr. M. ŞİMŞEK, <i>Osmanlı Cemiyetinde Para Vakıfları Üzerinde Münâkaşalar</i>	207
Doç.Dr. G. TÜMER, <i>Yehova Şahitleri Hareketi ve Bir Din Olup Olmadığı</i>	221
Doç.Dr. A. UĞUR, <i>Kemal Paşa Zâde'nin VIII. Defteri</i>	265
Doç.Dr. M.S. YAZICIOĞLU, <i>Mâtürîdî Kelâm Ekolünün İki Büyük Siması Ebû Mansur Mâtürîdî ve Ebu'l-Mu'in Neseî</i>	281
Yrd.Doç.Dr. M. BAYRAKTAR, <i>İbn Sînâ'da Varlık, Varoluşun Sebebi ve Varlığın Delili Olarak Aşk</i>	299
Yrd.Doç.Dr. M. BAYRAKTAR, <i>Al-Jahız and the Rise of Biological Evolution</i>	307
Yrd.Doç.Dr. S. EROĞLU, <i>Kur'an Hükümlerinin Hukuk Açısından Değerlendirilmesinde metod</i>	317
Yrd.Doç.Dr. M. KOŞTAŞ, <i>Doğu Arap Dünyasında Hukukî Modernleşmenin Birkaç Yönü</i>	327

Yrd.Doç.Dr. M. KOŞTAŞ, <i>La Laiscation De L'Etat Turc</i>	339
Dr. M. ATALAR, <i>İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Genel Kitaphğında Mevcut Bulunan Tarihi Çalışmalarının Listesi</i> ..	347
Dr. M. ATALAR, <i>A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Genel Kitaphğı Yazmalar Bölümündeki Tarih Çalışmaları</i>	355
Dr. H. KIRBAŞOĞLU, <i>İbn Haldûn'un "Mukaddime"sinin Yeni Bir Tercümesi Üzerine (I)</i>	363
Dr. H. KIRBAŞOĞLU, <i>Mukaddime'ye Yazılan "Giriş" Bir İntihal mi? (II)</i>	399
Ar.Gör. Ali YILMAZ, <i>Yeni Tarama Sözlüğü</i>	415

KİTAP TANITMA :

A- İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ GENEL KİTAPLIĞI'NDA MEVCUT BULUNAN TARİH ÇALIŞMALARININ LİSTESİ (DOKTORA ve DOÇENTLİK):

Dr. Münir ATALAR

İslâm Medeniyeti Mecmuası'nın Ocak 1981 sayısında: "Ank.Üniv. İlahiyat Fakültesi Kütüphânesi'nde Mevcut Bulunanlarla Hâlen Aynı Fakültede Yapılmakta Olan Doktora ve Doçentlik Çalışmalarının Listesi" adı altında teknik bir çalışmamız yayımlanmıştı.¹

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin 28-30 Mayıs 1981 tarihleri arasında Erzurum'da tertiplelediği "Hicret Kongresi" münasebetiyle, Erzurum'da bulunduğumuz sırada, bu fakültenin çalışmalarının tamamını toplamak ve eksiklerimizi gidermek imkânını bulduk. Bu çalışmamızı da "Erzurum Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi'nde Mevcut Bulunan Doktora ve Doçentlik Çalışmalarının Listesi" başlığı altında, İslâm İlimleri Enstitüsü Dergisi'nin beşinci cildinde yayımladık.²

Şimdi ise, bu listelerimizin devamı niteliğinde olan başka bir çalışmamızı yayınlıyoruz. Bu derlememiz, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Genel Kitaplığı'nda Mevcut Bulunan ve özellikle Türk-İslâm Tarihi ile ilgili olan Doktora ve Doçentlik çalışmalarının listesidir.³

Aşağıda sunduğumuz derleme çalışmamız hakkında teknik bilgi ise şöyledir: Aynı kişiye âit belirtilmiş olan iki çalışmadan: ilki Doktora, ikincisi Doçentliktir.

ABDÜLHAKİM, Nilüfer: XVI. Yüzyılda Musul Eyâleti, 1975 (Medeniyet Tarihi).

1 c.V., sayı: 1, sayfa, 104-116.

2 Ank. Üniv. İlahiyat Fakültesi, İslâm İlimleri Enstitüsü Yayınları, Ank., 1982, sayı:5, sayfa: 353-358.

3 Bu listemiz 1 Ekim 1973 tarihine kadar olan çalışmaları içine almaktadır. Bu çalışmaların birer nüshası da, İst. Üniv. Edb. Fak. Tarih Bölümü Kitaplığında bulunmaktadır.

- AKALAY, Zeren: Osmanlı Tarihi İle İlgili Minyatürlü Yazmalar. (Şehnâmeler ve Gazânâmeler), 1972. (Sanat Tarihi Böl.)
- AKŞİN, Sina: 31 Mart Vak'ası Üzerine Bir İnceleme, 1967, 303+5 s. (Son Çağ).
- AKŞİT, Oktay: Likya Tarihi, 1965. (Doçentlik Tezi).
- AKTEPE, Münir: Osmanlı Türklerinin Rumeli'ye Yerleşmeleri, 1959. ———: 1730 Patrona İsyanı, 1953.
- ALYARI, Hüseyin: Azerbaycan Atabeğleri İl-Deniz Oğulları, 1966.
- ASRAR, Nisar Ahmet: Kanûnî Sultan Süleyman Devrinde Osmanlı Devletinin Dinî Siyâseti, 1970-71. (Yeni Çağ).
- ATLAN, Sabahat: Küçük Asya Sikkeleri Üzerinde Aphrodite Tipleri, 1948. ———: Side'nin Gümüş Mesrûkât Darbı, 1951.
- AVCI, Alâeddin: 1700'den 1807'ye Kadar Osmanlı Askerî Teşkilâtında Islâhat Hareketleri, 1975. (Medeniyet Tarihi).
- AYBET, Gülgün: XVI. ve XVII yüzyıl Batı Seyyahlarına Göre Osmanlı İmparatorluğu (Toplumsal Yapı ve Şehirler), c.I-II, LIX+842 s., 1980.
- AYDIN, Mehmet Âkif: Osmanlılarda Âile Hukûku Alanındaki Gelişmeler ve Hukûk-ı Âile Kararnâmesi (XIX. ve XX.asırlar), XXX+282 sayfa, 1981.
- AYKUT, Nezihi: Hasan Bey Zâde Tarihi. Tahlil-Kaynak Tenkîdi, c.1-3, 1980.
- BALTACI, Cahit: XV.-XVI. Asırlar Osmanlı Medreseleri, 1975. (Yeni çağ).
- BAYDUR, Nezahat: Attaleia (Pamphylia) Sikkeleri, 1963, 151 s. (Arkeoloji). ———: Kayseri Tarihine Dâir Araştırmalar (En Eski Çağlardan M.S. 395 Yılına kadar), 1968.
- BAYKARA, Tuncer: XI. Yüzyıla Kadar Türk Şehri, 1970.
- BAYRAM, Mikâil: Anadolu Selçukluları Devri Bilginlerinden Şeyh Nâsir al-Dîn al-Hoyî (Hayatı ve Eserleri), (Arap ve Fars Dilleri Bölümü).

- BAYSUN, Câvit: XVII. Asrın Umûmî Karakteri (Pavlikyanlar Meselesi), 1946. (Doçentlik tezi olup, Bizans tarihine âittir).
- BELLİ, Oktay: Urartu'lar Çağında Van Bölgesi Yol Şebekesi, 1977, (İlk Çağ).
- BİLGE, M.Lütfi: İlk Osmanlı Medresleri, 1974. (Medeniyet Tarihi).
 —: XIX ve XX. Asırlarda Türk-Arap Münâsebetleri Işığında Arap Milliyetçilik Hareketi, İst., 1982, 180 s.
 al-BUSTANİ, Mehdi Jawad Habib: Bağdad'daki Kölemen Hâkimiyetinin Te'sisi ve Kaldırılması ile Ali Rıza Paşa'nın Vâlilîği (1749-1842), XVIII+542 s., 1979.
- CHEN-NAN, Lin: Ch'ang-Ch'un Batı (Moğolistan, Türkistan ve Afganistan) Seyehantâmesi (1221-1224). (Wang Kui-Wei'nin eserlerine göre), 1975.
- CHİ-HUCİ, Huang: T'ang Devrinde Tibetlilerin Çinliler ve Orta Asya Kavimleri Münâsebeti, 1970.
- ÇANDARLIOĞLU, Gülçin: Sarı Uygurlar ve Kansu Bölgesi Kabileleri (9-11. asırlar), 1967.
 —: Ötüken Bölgesinde Büyük Uygur Kağanlığı (744-840), (Çin Resmî Tarihleri ile TFYK ve TCTC'deki Belgelerin Işığında), 1972.
- ÇAY, M. Abdülhâlik: Selçuklularla Bizanslılar Arasındaki İkinci Büyük Karşılaşma: Myriokefalon (Karamıkbeli geçiti) Zaferi, 17 Eylül 1176, 123 s., 1968.
- ÇAYCI, Abdurrahman: La question Tunisienne et la Politique Ottoman (1881-1913).
 —: Türk-Fransız Sahra İlişkileri (1858-1911), 1968.
- DEMİRKENT, Işın: Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (1098-1118), 1972. (Orta Çağ).
- DİYANET, Ali Ekber: Osmanlı- İran Münâsebetleri (1520-1566), 1971. (Yeni Çağ).
- DONUĞ, Abdülkâdir: Eski Türklerde Devlet ve Teşkilât, 1978. (Umûmî Türk Tarihi).
 al-DUKUKİ, Hüseyin, Ali: Kuzey Irak'ta Atabegler Hâkimiyeti, 1975. (Umûmî Türk Tarihi).

- ENGİN, Muhabey: Sultan Galiyvizm "Rusya Türk Müslümanlarının Millî Bağımsızlık Hareketi", 256+8+8+6 s., 11 planş. (Sosyoloji Böl.)
- EREN, Cevat: Mahmud II. Zamanında Bosna ve Hersekte Islahat Teşebbüsleri, 1975. (Doçentlik Tezi).
- ERZEN, Afif: Kilikien bis zum Ende der Perserherrschaft, Leipzig, 1940.
- : İlk Çağ'da Ankara, 1953.
- EZGÜ, Fuat: Osmanlı İmparatorluğu-Amerika Birleşik Devletleri İktisadî Hayatı, 1949.
- GENCER, Ali İhsan: Bahriyede Yapılan Islahat Hareketleri ve Bahriye Nezâretinin Kuruluşu, 1976. (Son Çağ).
- GÖKAY, Meşbure: Evliya Çelebi Seyahat-nâme'si (c.I) Kaynakları, 1951.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyib: XVI. Asrın Başında Avrupa ve Osmanlı İmparatorluğu'nun Vaziyeti, 1946. (Doçentlik Tezi).
- GÖKÇE, Cemal: 1774-1829) Tarihleri Arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun Kafkasya Siyâseti, 1972. (Son Çağ).
- GÖYÜNÇ, Nejat: XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı, 1966. (Doçentlik tezi).
- GÜR, A. Refik: Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Müessesesi, 1971. (Osmanlı Medeniyeti Tarihi).
- HALAÇOĞLU, Yusuf: XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda İskân Siyâseti, 1978. (Yeni Çağ).
- : Osmanlı İmparatorluğu'nda Menzil Teşkilâtı ve Yol Sistemi, İst., 1982, XI+178 s. (Yeni Çağ Birimi).
- İŞILTAN, Fikret: Die Seldschuken-geschichte des Aqserâyî, Leipzig, 1940, 129 s.
- : Osrhoene-Diyarmurdar Tarihi (Başlangıçtan H.210=M. 825'e Kadar), 1953.
- İLGÜREL, Müctebâ: Vak'anüvis Ahmed Vâsif Efendi ve Eseri, 1969. (Yeni Çağ).
- : Abaza Hasan Paşa İsyanı, İst., 1976.
- İPŞİRLİ, Mehmet: XVII. Yüzyıl Başlarına Kadar Osmanlı İmparatorluğunda Kadiaskerlik Müessesesi, İst., 1982, VIII+205 s.,

(Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyet Tarihi Ana Bilim Dalı). (Doçentlik Tezidir).

KAFALI, Mustafa: Ötemiş Hacı'ya Göre Cuci Ulusunun Tarihi, 1965.

———: Ak-Ordahânedanı Devrinde Altın-Ordahanlığı (1227-1360), 1972.

KAFESOĞLU, İbrahim: Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah ve Zamanı, 1959.

———: Harezmsahlar Devleti Tarihi. Muhammed Harezmsah'ın Ölümüne Kadar (485-617/1092-1220), 1952.

KALANTARİ, Yahya: Feth-Ali Şah Zamanında Osmanlı-İran Münâsebetleri (1797-1834), 1976. (Son Çağ).

KÖPRÜLÜ, Orhan: XIV. ve XV. Asırlardaki Bazı Türk Menâkib-nâmeleri, 1951.

KURAN, Ercüment: Cezayir'in Fransızlar Tarafından İşgâli, 1953.

———: Avrupa'da Osmanlı İkâmet Elçiliklerinin Kuruluşu ve İlk Mukim Elçilerin Siyâsî Faaliyetleri (1793-1811), 1957.

KÜÇÜK, Cevdet: Tanzimat Devrinde Erzurum, 1975. (Son Çağ).

KÜTÜKOĞLU, Bekir: Osmanlı-Safevî Münâsebetleri, 1957.

———: Osmanlı-İran Siyâsî Münâsebetleri (1590-1612), 1965.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat: Başlangıcından Tanzimata Kadar Osmanlı-İngiliz İktisadî Münâsebetleri, 1963.

———: Osmanlı-İngiliz İktisadî Münâsebetleri (1838-1850), 1972.

MERÇİL, Erdoğan: Ahmet bin Mahmud'un Selçuknâme'si, 1969.

———: Fars Atabegleri Salgurlular, 1973.

MİRCAĞFERİ, Hüseyin: Safevîler Devrinde İran Kültür ve Medeniyeti, 1972. (Yeni Çağ).

MİROĞLU, İsmet: XVI. Yüzyılda Bayburt Sancağı, 1973. (Yeni Çağ).

NAGATA, Yuzo: Muhsin-zâde Mehmet Paşa ve Âyanlık Müessesesi, 1969.

NÂSİRİ, Muhammed Rıza: Nâsireddin Şah Zamanında Osmanlı-İran Münâsebetleri, 1977. (Son Çağ).

OĞUZ, Süleyman: Osmanlı Vilâyet İdaresi ve Doğu Rumeli Vilâyeti (1878-1885), XIX+267 s., 1979.

- ORHONLU, Cengiz: Osmanlı İmparatorluğu'nda 1691-1696 Yılları Arasında Aşîretleri İskân Teşebbüsü, 1958.
- : Osmanlı İmparatorluğu'nun Derbend Teşkilâtı, 1964.
- ÖZCAN, Abdülkadir: Defterdar Sarı Mehmet Paşa, Zübde-i Vekâyiât Tahlil ve Metin (699-1161), c.I-II, x+1181, s., 1979.
- ÖZDEĞER, Hüseyin: XVI. Yüzyıl Tahrir Defterlerine Göre Antep'in Sosyal ve Ekonomik Durumu, 1977. (Yeni Çağ).
- ÖZERGİN, M. Kemal: Anadolu Selçukluları Zamanında Anadolu Yolları, 1959.
- : Dımaşk Melikliği ve Dımaşk Atabegi Zahir al-Din Tog-Tegin, 1965.
- ÖZSAİT, Mehmet: İlk Çağ Tarihinde Pisidya (Başlangıçtan Büyük İskender devri sonuna kadar), 1973. (İlk Çağ).
- : Hellenistik ve Roma Devrinde Pisidya Tarihi, XXX+188 s., 1979. (23 Resim, 4 Levha, 1 Harita).
- ÖZTÜRK, Osman: Osmanlı Hukuk Tarihinde Mecelle, 1972. (Osm. Müesseseleri).
- POUR-DJAFAR, Ali: Nâdir Şah Devrinde Osmanlı-İran Münâsebetleri (1848-1897), 1977. (Osmanlı Müesseseleri).
- RUHÂNİ, Kâzım: XVI.-XVII. Yüzyılda Osmanlı ve Safevî Esnaf Teşkilâtı, 1976.
- SALMAN, Hüseyin: Karluklar, 1974. (Umûmî Türk Tarihi).
- SEVİN, Veli: Lidya Krallığı Tarihi, 1973.
- : Urartu Krallığının Tarihsel ve Kültürel Gelişimi (M.Ö.IX. Yüzyılın son çeyreğinden- M.Ö.VIII.Yüzyılın ilk çeyreğine kadar), xxI+157 s., 1979.
- ŞAHİN, İlhan: Yeni-İl Kazası ve Yeni-İl Türkmenleri (1584-1653), xII+355, s., 1980.
- ŞENER, Sâmî: "Netâicü'l-Vukû'ât'ın Işığında Osmanlı Hükûmet Yapısında Değişme, -Kuruluştan Tanzimat'a kadar-, 140 s., 1979. (Sosyoloji Bölümü).
- ŞEŞEN, Ramazan: İmad al-Din al-İsfahânî'nin "al-Bark al-Şâmi"si, (c.V), 1969.

- : Salâhaddin Devrinde Eyyûbiler Devleti (569-589 /1174-1193), İst., 1977.
- TA-CHUNG, Fatma Han: Sübegdey ve Mukali'nin Hayatı, 171 s., 1965.
- T'ANG, Ch'i: Moğolların Devrinde Türk ve İslâm Dünyası ile Temasta Bulunan Şahsiyetler, 1970.
- TARHAN, M. Taner: Eski Çağ'da "Kimmerler Problemi", c.I-II, 1972. (İlk Çağ).
- : M.Ö. XII. Yüzyılda "Uruatri" ve "Nairi" Konfederasyonları, 206 s., 1978. (Doçentlik Tezidir).
- TASYÜREK, O. Aytuğ: Eski Çağ'da Kommagna, 1973. (Eski Çağ).
- TAVAKKOLİ, Hasan: İdris Bitlisi'nin "Kânûn-ı Şâhenşâh"isinin Tenkidli Neşri ve Türkçe'ye Tercümesi, 1975. (Medeniyet Tarihi).
- TEKİNDAG, Şehâbettin: Kahraman Beyliği (XIII.-XV. Asır), 1949.
- : Berkuk ve Zamanı. XIV. Asır Mısır Tarihine Âit Bir Tetkik, 1954.
- TEKMAN, Adnan: Tenge Tarihi, 1956.
- TU Ğ, Salih: İslâm Vergi Hukukunun Ortaya Çıkışı. (İslâm Araştırmaları).
- : İslâm Ülkelerinde Anayasa Hareketleri. (İslâm Araştırmaları).
- UÇORAL, Rifat: Gâzi Ahmet Muhtar Paşa'nın Askerî ve Siyâsî Hayatı, 1973. (Son Çağ).
- UYBUEN, Ekrem: XVI. Yüzyılda Menteşe Sancağı, (Tapu Tahrir Defterlerine Göre,)1974. (Yeni Çağ).
- ÜNGÜN (İLGÜREL), Sevim: Abdurrahman Hibri ve Enîsü'l-Müsâmirin, 1972.
- VARLIK, Mustafa Çetin: Germiyen Oğulları Tarihi Üzerine Bir Araştırma, 1972. (Yeni Çağ).
- : XVI. Yüzyılda Kütahya Sancağı, Erzurum, 1980, XXI+350 s.
- YANS, Kerim: IV. Murad Devrinde Osmanlı Saferî Münâsebetleri, 1977. (Osmanlı Müesseseleri).
- YILDIZ, Hakkı Dursun: Mu'tasım Devrinde Abbasi İmparatorluğu (833-842), 1965.

——: Başlangıcından Sâmrâ Devrinin Sonuna Kadar İslâm Devletinde Türkler, 1972.

ZANATI, Muhammed Harb: I. Selim'in Suriye ve Mısır Seferi Hakkında İbn İyas'da Mevcut Haberlerin Selim-nâme'lerle Mukâyesesi. (XVI. Asır Osmanlı-Memlûklü Kaynakları Hakkında Bir Tetkik), XIV+167 s., 1980.